

Høringsuttalelse – Merverdiavgiftskompensasjon for borettslag og eierseksjonssameier

Finansdepartementet sender på høring et forslag om ny bestemmelse i forskrift 12. desember 2003 nr. 1566 om kompensasjon av merverdiavgift til kommuner, fylkeskommuner mv.

Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming – NAKU sitt overordnede mål er å bedre levekårene for personer med utviklingshemming i Norge. NAKU skal være et knutepunkt for utvikling av tjenestene som ytes til utviklingshemmede i kommunene. NAKU skal formidle relevante fagressurser i en kunnskapsbank, som kommunale tjenesteytere kan bruke som støtte og veiledning i sitt daglige arbeid. NAKU skal knytte etater, forskningsinstitusjoner og miljøer fra både første- og andrelinjetjenesten sammen, slik at fagkompetansen kommer utviklingshemmede til gode. Bakgrunnen for og forslaget om opprettelsen av kompetansemiljøet finnes i stortingsmeldingen «Nedbygging av funksjonshemmende barrierer» i 2003, som pekte på store utfordringer innen det kommunale tjenestetilbudet til utviklingshemmede. Meldingen inneholder et eget kapittel om reformen for utviklingshemmede gjennomført fra 1991, og det pekes på noen av de særlige utfordringene man fortsatt står overfor i oppgaven med å sikre gode levekår for utviklingshemmede. NAKU ble opprettet av Sosial- og helsedirektoratet i 2006 og er statlig finansiert gjennom årlige tilskuddsbrev fra Helsedirektoratet. Kompetansemiljøet er landsdekkende, men kontoret ligger administrativt under NTNU.

Merverdiavgiftskompensasjon vil kunne underbygge en større grad av diskriminering av personer med psykisk utviklingshemming.

FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter påpeker i artikkel 12 at en skal ha rett til å fritt velge sitt bosted. FN konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne utdyper i artikkel 19 a; at mennesker med nedsatt funksjonsevne har anledning til å velge bosted, og hvor og med hvem de skal bo, på lik linje med andre, og ikke må bo i en bestemt boform.

Ved avviklingen av institusjonsomsorgen – HVPU ble det vist til at «Tjenestene skal knyttes til den enkelte person og yrkesutøverne skal ansettes i kommunen, ikke boligen» ([St.meld. 47 \(1989-90, s. 26\)](#)). Innføringen av sosialtjensteloven i 1991 fulgte samme prinsipp. Politikken, ideologien og de faglige begrunnelsene som ligger bak denne reformen var en kartlegging av forholdene i institusjonene som viste at livssituasjonen og levekårene for psykisk utviklingshemmede i institusjonene er medmenneskelig, sosialt og kulturelt uakseptable. Forholdene er stadfestet av den norske stat en rekke ganger etter avviklingen av institusjonene, senest i Meld. St. 45 Frihet og likeverd og nå i NOU 2016:17 På lik linje.

[Nyere undersøkelser](#) viser at det er en økende tendens til at personer med utviklingshemming tilbys plass i kommunale omsorgsboliger for eldre og funksjonshemmede, og at størrelsen på bofellesskap øker. I flere kommuner planlegges og etableres atskillig større bofellesskap enn det som var nedfelt som Husbankens retningslinjer da avviklingen av HVPU ble satt i verk. Denne fremveksten av nye

institusjonslignende boliger har vakt bekymring, ikke minst blant pårørende, men også blant politikere og fagmiljøene.

Den målgruppen som flest virksomheter retter sine tjenester mot, er personer med utviklingshemming når det gjelder norske kommuner. Samlet sett var 45 prosent av virksomhetene i hjemmetjenesten rettet mot denne målgruppen (SSB 2016/13). Personer med utviklingshemming er svært ulike. Noen er i behov for noen få timer med tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven og noen er i behov for svært omfattende tjenester etter samme lovverk. Dette er tjenester som skal gis den enkelte ut i fra deres funksjonsnedsettelse og individuelle behov. Tjenesten skal gis der de bor. Personer med utviklingshemming vil ofte trenge hjelp til etablering i egen bolig fordi de er økonomisk vanskeligstilte. Kommunen skal etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7 medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet. Dette kan både dreie seg om hjelp til å skaffe bolig på det ordinære boligmarkedet, informere om Husbankens låne- og støtteordninger, hjelpe til med å søke om lån eller tilskudd, eller skaffe kommunal bolig

Det er fint at kommunene får muligheter for kompensasjon for merverdiavgiften, men det vil være svært uheldig om tjenestene til personer med utviklingshemming betinges av at også de skal ytes under det som kan forstås som institusjonsomsorg og bygg av en slik kvalitet. En kan oppfatte at høringsdokumentet omtaler det som i de seinere år har blitt omtalt som omsorgsboliger forstått som heldøgns- omsorg. Dette er boliger som i form omfatter det som kan beskrives som institusjoner i form og innhold. Dette har ikke vært en ønsket utvikling fra statlig hold.

Enkelt sagt vil dette innebære at om man har en psykisk utviklingshemming så må man flytte til en spesiell adresse for å få tjenester som man har behov for. Dette vil etter vår vurdering være i strid med utviklingen av institusjonsomsorgen under HVPU, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FN konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Med vennlig hilsen

Karl Elling Ellingsen
Professor og daglig leder

Kim Berge
Seniorrådgiver